

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 czerwca 2021 r.
sprawy **K. S. (S.)**
w przedmiocie stwierdzenia zgodności z prawdą złożonego oświadczenia
lustracyjnego
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę lustrowanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...)
uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt IV K (...)
i umarzającego postępowanie w sprawie

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć lustrowanego K. S. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt IV K (...), Sąd Okręgowy w G. działając na podstawie art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.) stwierdził, że K. S. złożył zgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne.

Apelację od wskazanego wyżej orzeczenia wniosł prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN - KŚZpNP w G. Po jej rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w (...) orzeczeniem z dnia 7 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...), uchylił zaskarżone orzeczenie i na podstawie art. 17 § pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów umorzył postępowanie.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniosł obrońca lustrowanego. Zaskarżył orzeczenie Sądu odwoławczego w całości, na korzyść K. S., zarzucając:

„1. Rażąco naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci naruszenia art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej polegające na błędnej ich wykładni, co doprowadziło Sąd Apelacyjny do mylnego poglądu prawnego polegającego na stwierdzeniu, że osoba będąca funkcjonariuszem Milicji Obywatelskiej na etacie w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w G. w latach 1985-1990 pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu wyżej przywołanych przepisów ustawy lustracyjnej, podczas gdy prawidłowo dokonana wykładnia językowa oparta na rozwiązaniach normatywnych zawartych w trzech ustawach lustracyjnych, tj. ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Anty korupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno- Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, dokonana w powiązaniu z normami określonymi w art. 2, 4, 7, 8, 9, 30, 31 oraz 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej na etacie w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w G. w latach 1985-1990 nie pełnili służby w organach bezpieczeństwa państwa,

2. Rażąco naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci naruszenia art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 410 kpk oraz art. 7 kpk polegające na tym, że Sąd Apelacyjny w (...) orzekając odmiennie co do istoty sprawy i umarzając postępowanie w sprawie, rozpoznając zarzuty apelacji, nie przeprowadził wszechstronnej analizy materiału dowodowego ujawnionego na rozprawie, która czyniłaby zadość zasadzie swobodnej oceny dowodów, w sposób wybiórczy i pobieżny odniósł się do szeregu dowodów przeprowadzonych na rozprawie, dokonując ich oceny w sposób dowolny i sprzeczny z zasadami logicznego myślenia, zasadami doświadczenia życiowego, pomijając przy tym szereg istotnych okoliczności mających pierwszoplanowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym kategorycznych zeznań świadka S. K., wyjaśnień lustrowanego K. S., materiałów archiwalnych (w szczególności treści podania lustrowanego o przyjęcie do służby w MO, rozkazu personalnego (...) z dnia 14 października 1985 roku, dokumentów w postaci tzw. „etatów”, rozkazu personalnego nr 020 z dnia 31 lipca 1990 roku), zaświadczeń wydanych z upoważnienia Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, korespondencji prowadzonej pomiędzy Biurem Organizacyjno-Prawnym MSW a Departamentem Kadr MSW oraz innych dokumentów przedłożonych przez lustrowanego, co doprowadziło do błędnego ustalenia, iż lustrowany pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, czego następstwem było wydanie niesłusznego orzeczenia kasatoryjnego zmieniającego trafne orzeczenie sądu I instancji.

3. Rażąco naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie art. 30 kk i bezzasadne uznanie, iż K. S. złożył obiektywnie nieprawdziwe, aczkolwiek subiektywnie odpowiadające prawdzie oświadczenie lustracyjne, co zdaniem Sądu Apelacyjnego w (...) świadczy o działaniu w warunkach błędu co do prawa, które to działanie należy per analogiam ocenić przez pryzmat art. 30 Kodeksu karnego, co w konsekwencji doprowadziło Sąd do bezzasadnego umorzenia toczącego się postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk”.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na kasację obrońcy lustrowanego prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN - KŚZpNP w G. wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarówno zarzuty podniesione w kasacji obrońcy lustrowanego, jak i przytoczona w uzasadnieniu kasacji argumentacja okazały się oczywiście bezzasadne, co uzasadniało skierowanie kasacji, w celu jej rozpoznania, na posiedzenie wyznaczone w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Z oczywistą bezzasadnością kasacji mamy bowiem do czynienia wówczas, gdy już na pierwszy rzut oka, z jedynie pobieżnej, a nie wnikliwej oceny podniesionych w niej zarzutów jednoznacznie wynika, że są one nietrafne i nie mogą doprowadzić do oczekiwanego przez skarżącego rezultatu w postaci wzruszenia zaskarżonego orzeczenia. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie. Analiza akt sprawy w zestawieniu z treścią podniesionych w kasacji zarzutów, sygnalizujących naruszenie norm prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, art. 30 k.k., jak i norm prawa procesowego - art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., pozwala na uznanie kasacji obrońcy lustrowanego jako oczywiście bezzasadnej.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) zmieniającego orzeczenie Sądu Okręgowego w G. było odmienne od Sądu I instancji ustalenie, że lustrowany K. S. pełniąc służbę w Wydziale Łączności WUSW w G. pełnił służbę w „organach bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu wskazanych wyżej przepisów ustawy lustracyjnej. W ocenie tego Sądu dla stwierdzenia czy osoba lustrowana pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej konieczne determinujące było jedynie ustalenie, czy Wydział Łączności WUSW w G. mieści się w zakresie dyspozycji art. 2 ust. 1 pkt 3 i ust. 5 ustawy lustracyjnej, na co, po przeprowadzonej w sprawie wnikliwej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dostarczonego przez obie strony postępowania, udzielił odpowiedzi pozytywnej. Odpowiedź tę poprzedził wnikliwą analizą i wykładnią zarówno przepisów ustawy lustracyjnej, ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o UOP i

Policji oraz aktów wykonawczych do tych aktów prawnych, jak i przepisów resortowych. Przywołał wreszcie treść uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 r, w sprawie III UZP 8/15, zgodnie z którą „osoba, która pełniła w latach 1984-1990 służbę w Zarządzie Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wydziałach Łączności Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 667 ze zm.) w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388 ze zm.)”. Aprobując treść tej uchwały zajął stanowisko, że pomimo wydania jej przez Izbę Pracy Sądu Najwyższego gruncie przepisów emerytalnych, stanowi ona również interpretację art. 2 ustawy lustracyjnej. Abstrahując od powyższego, Sąd odwoławczy wskazał, że sam fakt uznania, iż osoba lustrwana pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej nie oznacza automatycznie, że jest kłamcą lustracyjnym. Do stwierdzenia tego faktu konieczne jest spełnienie dwóch warunków: pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa oraz świadomości pełnienia tej służby w chwili składania oświadczenia lustracyjnego. Badając tę drugą okoliczność Sąd Apelacyjny uznał, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym m.in. pochodzącego z teczki personalnej lustrwanego, brak jest podstaw do przyjęcia, że K.S. rzeczywiście posiadał wiedzę o podległości służbowej wobec szefa ds. Służby Bezpieczeństwa.

Jednocześnie Sąd ad quem wskazał, że w momencie składania oświadczenia lustracyjnego K. S. dysponował wiedzą o istniejących zarówno w orzecznictwie jak i opracowaniach historycznych rozbieżnościach co do przynależności Zarządu Łączności i jego terenowych jednostek - Wydziałów

Łączności do organów bezpieczeństwa państwa. Zważywszy jednak na fakt, że lustrowany nie był zobowiązany do zmiany swojego przekonania po zapoznaniu się z treścią uchwały w sprawie III UZP 8/15, z uwagi na brak mocy powszechnie wiążącej orzeczenia, Sąd Apelacyjny uznał, że lustrowany miał prawo nie zgodzić się z treścią tejże uchwały.

W efekcie powyższych rozważań, Sąd Apelacyjny w (...) uznał, że lustrowany K. S. złożył obiektywnie nieprawdziwe, aczkolwiek subiektywnie odpowiadające prawdzie oświadczenie lustracyjne. Działał on bowiem w warunkach swoistego błędu co do prawa, a ściślej - co do zakresu obowiązków nałożonych na niego regulacjami ustawy lustracyjnej. Składając oświadczenie lustracyjne był bowiem przeświadczony, że oświadcza prawdę. Sąd Apelacyjny uznał zatem, że lustrowany działał w błędnym przeświadczeniu o tym, że definicja organów bezpieczeństwa państwa zawarta w ustawie lustracyjnej nie obejmuje wydziału, w którym służył, co sprawiło, że jego błąd był usprawiedliwiony.

W konsekwencji powyższych ustaleń, przywołując również treść orzeczeń Sądu Najwyższego o sygn. akt I KZP 20/06 oraz II KK 144/06, wskazujących z jednej strony na możliwość zastosowania w postępowaniu lustracyjnym per analogiam przepisu art. 30 k.k., a z drugiej – na brak możliwości odpowiedniego zastosowania w tym postępowaniu przepisu art. 414 § 1 in fine k.p.k., Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego i postępowanie lustracyjne wobec K. S. umorzył.

Wobec przytoczonych powyżej szczegółowych i logicznych rozważań Sądu odwoławczego, które doprowadziły do wydania orzeczenia reformującego rozstrzygnięcie Sądu I instancji, zarzuty podniesione w kasacji, wskazujące na uchybienia Sądu odwoławczego w zakresie obrazy prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, art. 30 k.k., jak i przepisów postępowania- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. ocenić należało jako oczywiście bezpodstawne. Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd odwoławczy Swoje odmienne ustalenia w zakresie wykładni dyspozycji art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy lustracyjnej Sąd Apelacyjny w (...) poprzedził wszechstronną, wnikliwą i zasługującą na aprobatę analizą zgromadzonych w sprawie dowodów. Jednocześnie przywołał treść orzeczeń Sądu Najwyższego o sygn. akt I KZP 20/06

oraz II KK 144/06 i wskazał na możliwość „odpowiedniego” stosowania w postępowaniu lustracyjnym instytucji błędu co do bezprawności z art. 30 k.k., oraz brak możliwości „odpowiedniego” zastosowania w tym postępowaniu przepisu z art. 414 § 1 in fine k.p.k. Powyższe ustalenia doprowadziły Sąd Apelacyjny w (...) do wydania orzeczenia uchylającego orzeczenie Sądu I instancji i umarzającego postępowanie w sprawie. Sposób procedowania Sądu odwoławczego oraz będące konsekwencją zmienionych przez Sąd ad quem ustaleń faktycznych orzeczenie reformatoryjne Sądu II instancji spotkało się z pełną aprobatą Sądu Najwyższego. A zatem Sąd kasacyjny uznał podniesione w kasacji zarzuty dotyczące obrazy art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, art. 30 k.k., jak i przepisów postępowania - art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. jako oczywiście bezzasadne.

Jednocześnie należy wskazać, że zagadnienie będące istotą problemu, który rozstrzygnąć musiał sądy obu instancji było także przedmiotem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2021 r., I KZP 12/20, podjętej w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem Rzecznika Praw Obywatelskich, złożonym na podstawie art. 83 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 ze zm.). W uchwale tej, Sąd Najwyższy, podzielając stanowisko wyrażone wcześniej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 r., III UZP 8/15, wskazał, że „osoba, która pełniła w latach 1984-1990 służbę w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych i która na podstawie art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr 30, poz. 179) z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej stała się policjantem, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2020 r., poz. 306), zaś „ewentualny błąd osoby lustrowanej, co do charakteru służby pełnionej w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, może zostać uznany za usprawiedliwiony i wykluczyć odpowiedzialność za złożenie nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego”.

Wobec powyższego bezpodstawność zarzutów podniesionych w kasacji jawi się jako oczywista. To zaś skutkowało oddaleniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jako oczywiście bezzasadnego, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

Wobec braku podstaw do zwolnienia lustrowanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy obciążył K. S. tymi kosztami.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.